

POČEMĀ•RANĀ• SVĀŠT

StĀ™eda, 07 Ā•erven 2023

ZatĀ-mco nĀ›kteĀ™Ā- v graffiti spatĀ™ujĀ- boj proti systĀ©mu a unylĀ© urbanistickĀ© Ājedi, jinĀ- usilujĀ- o vlastnĀ- umĀ›leck nebo o moĀ¼nost zanechĀjnĀ-, byĀ¼ Ā•asto pouze doĀ•asnĀ©ho, odkazu. Pravdou je, Ā¼e prvnĀ-m graffiti writerĀ™ se poda nĀ›co, o Ā•em si jinĀ- vĀ¼tvárnĀ- umĀ›lci mohli nechat jenom zdĀit Ā€“ jejich dĀ-la ovlĀjdl svĀ›t a dostala se tak do povĀ›do tĀ›ch, kteĀ™Ā- by se o umĀ›nĀ- vĀ›bec jinak nezajĀ-mali.

Ano,
graffiti brĀjino je umĀ›nĀ-.

Neexistuje
Ā¼ĀdnĀ¼ dĀ›vod, proĀ• by to, co mnohĀ© prĀjvnĀ- systĀ©my vnĀ-majĀ- jako vandalismus, nemohlo bĀ¼t zĀjroveĀ› pova¼ovĀjino za umĀ›leckĀ¼ projev. Smyslem dĀ›l pĀ™ece nemusĀ- bĀ¼t jen se zalĀ-bit a pobavit. UmĀ›nĀ- je tu takĀ© od toho, aby znechucovalo, provokovalo a vyvolĀjvalo diskuzi.

Letos
je tomu cca dvacet let, co se v SenĀjtu ĀČER poprvĀ© projednĀjvala novela zĀjkona Ā•. 139/2001 Sb. o zvĀ¼ĀjenĀ- trestnĀ-ch sazeb za poĀjkozovĀjnĀ- cizĀ- vĀ›ci s vyuĀ¼itĀ-m barev a jinĀ¼ch lĀjtek. BĀ›hem zasedĀjnĀ- hornĀ- komory Parlamentu zaznĀ›l mimo jinĀ© i proslov nedĀjvno zesnulĀ©ho milovnĀ-ka cigaret a mladĀ¼ch dĀ›vat Jaroslava Kubery, kterĀ¼ s odkazem na JĀjru Cimrmana vyĀjdĀ™il svĀ© pĀ™esvĀ›dĀ›enĀ- o tom, Ā¼e pĀ›vod americkĀ©ho graffiti lze hledat v populĀjrnĀ- Ā•eskĀ© latrinĀjlii Ā€ŽServĀ-t je vĀ›lĀ€œ. (Mj. hezkĀ¼ Ā•Ājnek je o samotnĀ©m ServĀ-tovi takĀ© na Ku kliknĀ›te si!)

Podle
Kubero vĀ¼ch slov na tento nĀjpis ve SpojenĀ¼ch stĀjtech nĀjhodou narazil i praotec souĀ•asnĀ©ho graffiti pĀ™ezdĀ-vanĀ¼ Taki. Tento newyorskĀ¼ poĀjĀ¼k Ā™eckĀ©ho pĀ›vodu se Ā›dajnĀ› nechal nĀjstĀ›nnĀ¼m textem inspirovat k vlastnĀ- tvorbĀ›, jeĀ¼ ve vĀ›sledku ovlivnila prvnĀ- writers z Ā•ernoĀjškĀ¼ch ghett, odkud se graffiti nĀjslednĀ› rozĀjĀ-Ā™ilo do celĀ©ho svĀ›ta. Jeho povĀ›st ovĀjem podkopĀjvala nejen nezĀjkonnĀj a vandalskĀj povaha projevu, ale takĀ© fakt, Ā¼e se jednalo o prvnĀ- vĀ¼tvárnĀ© hnutĀ-, jehoĀ¼ hlavnĀ- pĀ™edstavitelĀ© byly pĀ™evĀjĀ¼nĀ› dĀ›ti.

PĀ™estoĀ¼e
se jednĀj o vcelku zĀjibnou teorii, psanĀ- a malovĀjnĀ- po svislĀ¼ch plochĀjch je bezpochyby starĀ© jako lidstvo samo. VĀ¼dyĀ¼ ani samotnĀ¼ Taki nezaĀ•al tvořĀ™it jen tak z niĀ•eho. Na sklonku ĀjedesĀjtĀ¼ch let jej k tomu pĀ™imĀ›l sprejem vyvedenĀ¼ nĀjpis Ā€ŽJULIO 204Ā€œ, kterĀ¼ zachycoval jmĀ©no a adresu svĀ©ho autora. ZĀjhy na to se poĀjĀ¼kĀ›v tag Ā€ŽTAKI 183Ā€œ rozĀjĀ-Ā™il po tĀ©mĀ› celĀ©m New Yorku, coĀ¼ je hlavnĀ- dĀ›vod, proĀ• je dodnes mnohdy pova¼ovĀjn za prvnĀ- modernĀ- graffiti.

Graffiti u nĀj s ovlivĀ›oval zĀjpad; v OstravĀ› vznikala pravdĀ›podobnĀ› vĀ›bec prvnĀ- Ā•eskĀj writerskĀj skupina. JenĀ¼e Praha mĀj nejen lepĀjĀ- napojenĀ- na ZĀjpad ale i vĀ›ce obyvatel a prostorĀ› vhodnĀ¼ch pro tvorbu, mezi nĀ›Ā¼ se bezpochyby Ā™adilo i praĀ¼skĀ© metro. Absence kamer a zabezpeĀ•ovacĀ-ch systĀ©mĀ› vedla v kombinaci s benevolencĀ- tehdejĀjĀ-ch zabezpeĀ•nostnĀ-ch i zĀjkonodĀjrnĀ¼ch sloĀ¼ek v devadesĀjtĀ¼ch letech k tomu, Ā¼e graffiti bylo prakticky vĀjudy pĀ™Ā-tomnĀ©. PĀ™ed koncem milĀ©nia byste na trase B praĀ¼skĀ©ho metra nenaĀjli ani jednu neposprejovanou soupravu. Vlaky ĀČeskĀ¼ch drah na tom byly velice podobnĀ›. V celĀ© republice neexistovalo mĀ›sto, kde byste nenarazili alespoĀ› na jeden tag.

Nic
ale nemĀ›Ā¼e trvat vĀ›ĀnĀ› a i na Ā•eskou graffiti scĀ©nu se pĀ™Ā™Ā-tila mraĀ•na

v podobě změnách jeho zákonu č. 139/2001 Sb. Pátek chod bezpečnostních záležitostí a kamer záměrně život nejednomu writerovi.

Už nebylo možné jen tak páteřně, posprejovat celou vagón a zmizet. Každá akce si vyžadovala přesně plán a nasazení. Adrenalin z tvorby vystádal adrenalin z možnosti dopadení. A tak mnozí skončili. Vysoké tresty a hrozba vyhazovu ze škol nebo zaměstnání jim za to zkrátka nestačily.

Ale

graffiti má je děj!

Aťkoliv

se dnes již netají taková oblíbená a volnosti jako před více než dvaceti lety, svá fanoušky má nadále. Právě writers totiž nezastávají ani vězení, ani vysoké finanční pokuty. Pouliční

graffiti nikdy nebylo pro každého a dnes to platí dvojnásob. A pro ty, kteří se neradi skrývají, jsou tedy potřeba legální a zákazy, které se většinou těžko přemýšlejších ploch a dopravních koridorů.

Co vy si myslíte o graffiti? Je to umění nebo vandalismus?

Hezký nepomíraný den - daniela